DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
31. marts 1993 *

I de forenede sager C-184/91 og C-221/91,

angående en anmodning, som Amtsgericht Emden (Forbundsrepublikken Tyskland) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Christof Oorburg

mod

Wasser- und Schiffahrtsdirektion Nordwest, Aurich,

og

Serge van Messem

mod

Wasser- und Schiffahrtsdirektion Nordwest, Aurich,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 76,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.N. Kakouris, og dommerne G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, M. Diez de Velasco og P.J.G. Kapteyn,

generaladvokat: C. Gulmann
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

* Processprog: tysk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den tyske regering ved Ministerialrat E. Röder og Regierungsdirektor C.-D. Quassowski, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den nederlandske regering ved generalsekretær i Udenrigsministeriet, B. R. Bot, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved ledende juridisk konsulent R. Wägenbaur, som befuldmægtiget, bistået af advokat B. Rapp-Jung, Bruxelles,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 15. oktober 1992 er afgivet mundtlige indlæg af den tyske regering, den nederlandske regering og Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. december 1992,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelser af 2. juli 1991 indgået til Domstolen henholdsvis den 17. juli 1991 (sag C-184/91) og den 3. september 1991 (sag C-221/91) har Amtsgericht Emden (Forbundsrepublikken Tyskland) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 76.

2 Ved kendelse af 9. september 1991 har Domstolen forenet de to sager med henblik på den mundtlige forhandling og domsafsigelsen.

3 Spørgsmålet er blevet rejst under de sager, som henholdsvis Christof Oorburg, en nederlandsk bådfører, og Serge van Messem, en belgisk bådfører, har anlagt ved Amtsgericht Emden til prøvelse af afgørelser fra Wasser-und Schiffahrtsdirektion Nordwest, hvorved sagsøgerne blev pålagt bøder for at have besejlet de tyske indre vandveje uden at være i besiddelse af et gyldigt bådførerbevis i henhold til Binnenschifferpatentverordnung af 7. december 1981 (bekendtgørelse om bådførerbeviser til sejlads på indre vandveje, herefter benævnt »bekendtgørelsen«) (*Bundesgesetzblatt* I, s. 1333).

4 Sagsøgerne er indehavere af et nederlandsk bådførerbevis, det såkaldte »Groot Vaarbewijs II«, der er gyldigt til sejlads på samtlige nederlandske indre vandveje. De påberåbte sig over for de tyske myndigheder dette bevis, men de tyske myndigheder antog, at dette bådførerbevis ikke var gyldigt til sejlads i Forbundsrepublikken Tyskland.

5 Van Messem har for Amtsgericht Emden gjort gældende, at han flere gange før afgørelsen fra Wasser-under Schiffahrtsdirektion Nordwest var blevet kontrolleret, og at hans nederlandske bådførerbevis aldrig havde givet anledning til problemer.

6 Den nationale retsinstans er af den opfattelse, at sagsøgerne bør tilpligtes at betale de pågældende bøder, såfremt den tyske lovgivning er forenelig med EØF-traktatens artikel 76. Da retten er i tvivl herom, har den udsat sagerne og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens artikel 76 fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at en medlemsstat gør sejlads på de nationale vandveje betinget af, at bådføreren har erhvervet et bådførerbevis til sejlads på indre vandveje efter national ret, uden at der principielt sondres mellem arten af de vandveje, som der er tale om at besejle?«

7 Hvad nærmere angår de relevante retsforskrifter, de faktiske omstændigheder i hovedsagerne, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg for Domstolen henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

8 Den nationale retsinstans ønsker i det væsentlige oplyst, hvorvidt traktatens artikel 76 skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for, at myndighederne i en medlemsstat forlanger, at bådførere fra andre medlemsstater, der besejler medlemsstatens indre vandveje, skal være i besiddelse af et bådførerbevis udstedt af denne medlemsstats myndigheder.

9 Den tyske regering har gjort gældende, at der ved bekendtgørelsen fra 1981 er sket en kodificering og ændring af den tidligere og meget komplicerede ordning, og at bekendtgørelsen er mere enkel og mere fordelagtig for indehavere af udenlandske bådførerbeviser end den tidligere ordning. Endvidere indeholder bekendtgørelsen hjemmel til at anerkende udenlandske bådførerbeviser som ligeværdige, således at der på ingen måde sker nogen undergravning af målsætningen for traktatens artikel 76. Den tyske regering har herudover gjort gældende, at problemet i sagen ikke angår anvendelsesområdet for artikel 76, men den frie udveksling af tjenesteydelser på transportområdet, jf. traktatens 61, stk. 1. Når henses til den nuværende grad af harmonisering, er fællesskabsretten ikke til hinder for, at den tyske regering kan opretholde bekendtgørelsen i dens nuværende udformning og håndhæve denne.

10 Den nederlandske regering har gjort gældende, at der er sket en ændring med hensyn til den måde, bekendtgørelsen administreres på, og at dette påvirker konkurrencevilkårene for bådførere fra andre medlemsstater på en måde, der strider mod traktatens artikel 76.

11 Kommissionen har gjort gældende, at sammenholder man de nugældende tyske bestemmelser med de tidligere, fremgår det ikke, at udenlandske bådførere har fået forringet deres retsstilling. En tilsidesættelse af traktatens artikel 76 kan dog ligeledes udspringe af en ændring af en administrativ praksis, hvorved det henhører under den nationale retsinstans at vurdere, hvorvidt der er sket en sådan ændring.

12 Med henblik på besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål bemærkes, at traktatens artikel 76 indeholder en »standstill«-forpligtelse. Det fremgår af dommen af 19. maj 1992 (sag C-195/90, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 3141, præmis 20), at formålet med denne bestemmelse er at undgå, at Rådet får vanskeligere ved eller

helt afskæres fra at gennemføre den fælles transportpolitik derved, at der uden dets samtykke træffes nationale foranstaltninger, som direkte eller indirekte forringer de vilkår, der gælder i en bestemt medlemsstat for transportvirksomhederne fra de øvrige medlemsstater i forhold til de indenlandske transportvirksomheder.

13 Det følger heraf, at traktatens artikel 76 er til hinder for, at nationale bestemmelser vedrørende bådførerbeviser til sejlads på indre vandveje, som har været gældende siden traktatens ikrafttrædelse, ændres på en sådan måde, at det forringer retsstillingen for transportvirksomheder fra andre medlemsstater.

14 Under den mundtlige forhandling har den nederlandske regering gentaget, at der først er opstået vanskeligheder efter ikrafttrædelsen af de tyske regler, der giver mulighed for anerkendelse af udenlandske bådførerbeviser. Det er først i de seneste år, at nederlandske bådførere, der ikke har været i besiddelse af et tysk bådførerbevis, kun har fået tilladelse til at fortsætte deres sejlads under ledsagelse af en lods med et tysk bevis.

15 Det bemærkes herom, at traktatens artikel 76 ikke alene er til hinder for en ændring af lovgivningen, men også for en ændring af en administrativ praksis, der kan påvirke vilkårene for transportvirksomheder i andre medlemsstater på tilsvarende måde.

16 Det henhører under den nationale retsinstans at afgøre, hvorvidt der er sket en ændring af lovgivningen eller af administrativ praksis, som strider mod traktatens artikel 76.

17 Det præjudicielle spørgsmål må herefter besvares med, at EØF-traktatens artikel 76 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke indebærer noget forbud mod, at en medlemsstat gør sejlads på sine indre vandveje betinget af, at bådføreren har erhvervet et bådførerbevis efter national ret, men bestemmelsen er til hinder for, at der indføres nye diskriminatoriske foranstaltninger til skade for transportvirksom-

heder fra andre medlemsstater. En bestemt administrativ praksis kan herved være udtryk for en sådan ændring. Det henhører under den nationale retsinstans at afgøre, hvorvidt der er sket ændringer som omhandlet.

Sagens omkostninger

18 De udgifter, der er afholdt af den nederlandske regering, af den tyske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til parterne i hovedsagerne udgør et led i de sager, der verserer for den nationale retsinstans, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Amtsgericht Emden ved kendelser af 2. juli 1991, for ret:

EØF-traktatens artikel 76 skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke indebærer noget forbud mod, at en medlemsstat gør sejlads på sine indre vandveje betinget af, at bådføreren har erhvervet et bådførerbevis efter national ret, men bestemmelsen er til hinder for, at der indføres nye diskriminatoriske foranstaltninger til skade for transportvirksomheder fra andre medlemsstater. En bestemt administrativ praksis kan herved være udtryk for en sådan ændring. Det henhører under den nationale retsinstans at afgøre, hvorvidt der er sket ændringer som omhandlet.

Kakouris Mancini

Schockweiler Diez de Velasco Kapteyn

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 31. marts 1993.

J.-G. Giraud C.N. Kakouris

Justitssekretær Formand for Sjette Afdeling